

Er is in deze naam iets, dat doet huiveren.

Emile Verhaeren wist dat vast te leggen in dat onvergelykelijke *Le Vent: Sur la bruyère longue infiniement — voici le vent cornant novembre — le vent sauvage de novembre —*. Moissi vond een Duitse vertaling van dat vers. En in 't Duits behield het zijn beeldende kracht, jaagt het dezelfde huivering over je rug, die zich in deemoed en eerbied buigt, als de Stem weer opklinkt na het even zachtzomend aanzetten van de brillante gramfoonplaat: *Über die Haiden, die endlos sind, posaunt der Wind November ins Land —*

Wat hebben we in Moissi verloren — Hoe wonderbaarlijk, dat wij zijn heerlijke stem behouden hebben. Hij zegt: November — en je moet deze declamatie gehoord hebben om voorgoed te weten, welke de angstaanjagende vreselijkheid van het November-landschap is. Waar alles klaagt en schreit om dood en ondergang. — Als Moissi het uitbrengt, als met moete, met steeds meer aandrang: *Hörst du den Wind — den Wind — den wilden Novemberwind — dan voel je je, schoon in je fauteuil en bij de kachel, als gedreven onder het jagende zwerk, als knikkend in de knieën onder de meedogenloze druk van de Novemberstorm.*

Maar de naam November heeft ook nog een andere klank.

Van de eindelijk hervonden huiselijkheid. De zomer rukt alles wel heel erg uit het verband. Daar is orde noch regel meer in de uren der maallijden. „Ik neem wel een boterham mee”. Warm eten telt niet. Gaarne verzuimt de jeugd 't om een langere dag aan zee, op de hei. Wie zou 't ze niet gunnen?

„Plukt toch het roosje, eer 't verdwijnt!”

De rust bij het werken is verdwenen: opschieten, opschieten. De zonsondergang moet genoten worden op het duin. Misschien staat er wel een fiets-tocht in de maneschijn op het programma. En o! als daar, tegen de oude berkeboom, het primitieve bordje verschijnt: „Nachtvliegen!” Dan zwemt de vakantiejeugd uit de zomerhuizen rondom het vliegveld uit, al moeten ze er een uur voor fietsen over de kleine paadjes. Dan wordt de wijde hemel afgezocht naar het lichtje, dat stil langs het uitspannel trekt, als een vallende ster zonder haast.

En dan wordt de dag een nacht — o, onstuur van de huishouding.

Charivarius heeft eens zo heerlijk zijn hart gelucht over de zomer, waarin hij niemand thuis trof, dien hij verlangde te zien, en nergens mee kon opschieten. Uit de grond van zijn hart juichte hij:

„Goddank! Het is weer Septembermaand!

De zomer zijn we door!

Voor 't werk ligt weer de weg gebaad,

De wagen is in 't spoor!”

Soms. Maar de kranten wekken op tot „profiteren van de mooie nazomer”. Het Westland lokt met zijn druivenkassen; andere streken met dahlia-tentoonstellingen of najaarsfeesten in dierentuinen. De Staten-Generaal drijft heel Nederland nog eens van huis en hof. Hoeveel treinen rijden er dan naar Den Haag en van hoever? Hoeveel autocars dito dito? Op Prinsjesdag kan Charivarius ongeveer dezelfde teleurstellingen oplopen, als hij in de zomer heeft, wanneer hij iemand ontmoeten wil.

Doch nu komt daar November.

En nu is 't dan toch heus wel uit met zwieren langs de wegen, met kamperen op de hei of aan 't strand, het trekken door de bossen. De moeders verzamelen de kinderen weer om zich heen. — De moeders sluiten de deuren en ramen, hangen er de tochtleden en de dikke gordijnen voor. De moeders leggen de haarden aan, steken de lampen op, doen vroeg de gordijnen dicht. De moeder, zoals je ze wel hebt, die nooit zo erg voor dat losgelaten zomerleven was, met altijd allen zoek of aan de trek, met deuren en ramen overal wijd open, zodat het huis geen huis meer was, maar een overdekte doorgang — die Moeder lacht stil voor zich heen, fluistert dankbaar: „November!” En zij hoort er alles in, wat ze met heel haar hart weer genieten gaat: huiselijkheid, rustige arbeid, 't zachte gesnor der haarden, de stemmen der kinderen, die weer op toon zijn gekomen, na het zingen der kamplieden. Zelve neuriet ze nu een lied, heel zacht, een lied harer liefde, die steeds inniger wordt, die noodt om zich te komen bergen bij haar, aan haar hart, nu de Novemberstormen dreigend gaan bulderen.

Kehr ein bei mir, und schliesse du

Still hinter dir die Pforten zu.

En ze is blij, omdat het weer November is.

Ik ben ook blij, omdat het weer November is. De „domme drie maanden” zijn allang voorbij. De winterbeloften zijn gegeven, de afspraken gemaakt. Hoeveel schoons is er tegenwoordig te genieten, en voor weinig geld. De lange avonden noden tot ernstige arbeid, de middagen bij het haardvuur, met een lieve vriendin, straks de kinderen aan de theetafel, zijn van een hartverkwikkende intimiteit.

Dat alles heb ik — ontbeerd — in de zomer.

Ik ben blij, dat het November is.

NANNIE VAN WEHL.